Tafsiira Suuratu Al-Ankabuut-Kutaa 2.1

Description

Haadhaa Abbaatti Tola Ooluâ€“**Lakk.1**
Suuratu Al-Ankabuut irraa kutaa kana keessatti waaâ€™ee haadha abbaatti tola oolu ilaalla.

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ
بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَآ ۚ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

â€œHaadha abbaa isaatti tola oolu namaaf dhaamne jirra. Wanta beekumsa itti hin qabne akka Natti qindeessituuf yoo sitti qabsaaâ€™an, isaaniif tole hin jedhin. Deebiin keessan garuma Kiyya, wanta hojjataa turtanis isinitti hima.â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:8

â€œHaadha abbaa isaatti tola oolu namaaf dhaamne jirra.â€• Kana jechuun haadha abbaa isaatiif tola akka oolu namaaf dhaamne jirra. Dubbiin, hojii fi qabeenyaan isaanitti tola oola.

- Rabbiin oltaâ€™aan akkana waan jedheef dubbiidhaan isaanitti tola oolu qaba:

﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾

â€œ**Jecha kabajaa isaan lamaanitti dubbadhu**.â€• Suuratu Al-Israa 17:23 (Kana jechuun dubbii isaan kabajuu fi ulfeessun keessa jiru haadhaa abbaa keetitti dubbadhu.)

- Ammas hojiidhaan isaanitti tola oolu ilaalchise ni jedha:

وَٱخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا كَمَا
رَبَّيَانِى صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

â€œRahmata irraa kan kaâ€™e koola(koochoo) xiqqeenyaa isaaniif gadi qabi. â€œGooftaa kiyya! Akkuma isaan anaa xiqqaa taâ€™ee na guddisan Atis rahmata isaaniif godhi.â€•jedhi.â€• Suuratu Al-Israa 17: 24

Aayah tana keessatti haadhaa abbaaf of gadi qabuu allaatti yommuu caacuti ishiitiif koola ishii gadi qabduun wal fakkeesse. Hiikni kanaa: Yaa ilma! Rahmata irraa kan kaâ€™e haadha abbaa keetif of gadi qabuu fi garaa laafun kee akka allaatti koola caacutif gadi qabdu haa taâ€™u.

As keessatti gadi of qabuu fi isaaniif garaa laafun kuni na argaaf ykn qabeenya isaanii dharraâ€™uun ykn faayda addunyaa biroo hawwuun taâ€™uu akka hin qabne agarsiisuuf â€œ**Rahmata irraa kan kaâ€™e**â€• jechuun ni dubbate.[1] Namni na argaaf ykn qabeenya haadha abbaa fudhachuuf osoo hin taâ€™in isaaniif rahmata gochuuf jecha isaaniif of gadi qabuu fi garaa laafufi qaba.

- Ammas qabeenyaan haadha abbaatti tola oolu ilaalchisee Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha:

﴿وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾﴾

â€œ**Firaaf, harka qalleeyyi fi karaa deemaafis haqa isaa kenni. Qisaasessuu hin qisaasessin.â€•** Suuratu Al-Israa 17:26

Firri nama namatti dhiyoo taâ€™eedha. Namni hundarra namatti dhiyoo taâ€™e haadha abbaadha.

Fakkeenyaaf: namni haadha abbaatti qabeenyaan kan tola oolu fi qabeenya isaanitti dhangalaasun homattu kan hin hajamne yoo isaan taasise, garuu dubbiidhaan kan isaan miidhuu fi isaanitti nyakkisu, fuula isaanitti guuru yoo taâ€™e, namni kuni haadha abbaatti tola hin oolle. Haaluma kanaan, isaan waliin kan kolfu, dubbiidhaan isaanitti laafu, qabeenya isaanitti dhangalaasu yoo taâ€™e, garuu yommuu haajaan isa waamtu mataa isaatiin isaan kan hin tajaajille taâ€™e, inni tola hin oolle. Kanaafu, tola oolun dubbiin, gochaa fi qabeenyaan taâ€™uu qaba.

â€œWanta beekumsa itti hin qabne akka Natti qindeessituuf yoo sitti qabsaaâ€™an, isaaniif tole hin jedhin.â€• [Kana jechuun Anaaf shariika taâ€™uu isaa wanta hin beekne akka Na waliin gabbartuuf (waaqefattuuf) haadhaa fi abbaan kee yoo humna baasanii fi carraaqan, isaaniif hin ajajamin, isaan hin hordofin.]

Asitti itti qabsaaâ€™un dirqama irratti gochuu, dharraasisuu fi danquu (cinquu)dha. Shirkiitti si ajajuun, kanatti si dirqisiisuu fi sitti danquun akka Natti waa qindeessitu yoo sitti qabsaaâ€™an, isaaniif tole hin jedhin. Yeroo garii shirkii jajuun (faarsun), yeroo biraa immoo tawhiida balaalefachuun, yeroo garii dirqisiisuu fi kajeelchisuun, yeroo biraa immoo firummaa addaan kutuuf sitti zaatun yoo kanarratti sitti qabsaaâ€™an, isaaniif tole hin jedhin. Sababni isaas, haqni Khaaliqaa haqa makhluuqaa dursa. Rabbiitti waa qindeessun (shirkiin) haqa Khaaliqaa keessatti zulmiidha. Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe, â€œ**Dhugumatti shirkiin zulmii guddaadha.â€•** (Suuratu Luqmaan 31:13). Kanaafu, haqa namoota kanniiniif jettee haqa Rabbii hanqisuun hin hayyamamu.[2]

Namoonni gariin yommuu Islaama keessa seenan haadhaa fi abbaan isaanii Islaama irraa duubatti deebisuuf isatti/ishitti qabsaaâ€™u. Islaama dhiisee wanta isaan waaqeffatan akka waaqefatu, kana jechuun shirkii hojjatu isa ajaju, ni kadhatu. Yookiin immoo miidhaa isarra geessuf itti dhaadatu. Kanaafu, namni yeroo kanatti isaaniif ajajamu hin qabu. Aayan tuni Saâ€™d ibn Abi Waqqaas ilaalchise

akka buute mufassiroonni ni dubbatu.

Saâ€™d ibn Abi Waqqaas ni jedha: Ani nama haadha tiyyaaf tola oolu ture. Yommuu ani Islaama keessa seenu, haati tiyya ni jette, Yaa Saâ€™d! Amantiin haarofti ati qabatte kuni maaliidhaa? Takkaa amantii kee kana ni dhiista takkaa immoo ani hanga duâ€™utti hin nyaadhu, hin dhugu. Ergasi yoo ani duâ€™e, sababa kiyyaan ni salphatta. â€œYaa nama haadha ofi ajjeeseâ€• jedhama. Anis ni jedheen: Kana hin hojjatin yaa haadha koo! Ani homaafiyyuu jedhee amanti kiyya kana hin dhiisu. Guyyaa tokko fi halkan tokko osoo homaa hin nyaatin turte. Dadhabdu taate ni bariisifatte. Ammas, guyyaa fi halkan itti aanu osoo homaa hin nyaatin ni turte. Dadhabdu taate ni bariisifatte. Ammas, guyyaa fi halkan itti aanu osoo homaa hin nyaatin ni turte. Garmalee tan dadhabdu taate bariisifatte. Yommuu kana argu ani ni jedhe: Yaa haadha koo! Ni beekta, Rabbiin kakadhe! Osoo ati nafsee dhibba (100) qabaatte, nafseen hundi takka takkaan si keessaa baate, amanti kiyya kana homaafiyyuu jedhee hin dhiisu. Yoo feete nyaadhu, yoo feete immoo hin nyaatin. Ergasii ishiinis ni nyaatte.â€•[3]

Sababni buâ€™iinsa aayah tanaa Saâ€™d haa taâ€™uyyu malee ergaan aayah tanaa nama hundaa kan hammatuudha.

â€œDeebiin keessan garuma Kiyya, wanta hojjataa turtanis isinitti hima.â€•
Hiikni kanaa, yoo shirkiitti si ajajan haadhaa abbaa kee diduun cubbuu(dilii) akka hojjatteti hin yaadin. Guyyaa Qiyaamaa deebiin keessan garuma Kiyya. Wanta hojjataa turtanis isinitti beeksisa. Asitti beeksisuun (itti himuun) barbaadame wanta isaan wal qabatuudha. Innis adabuu fi qabuudha. Ati tawhiida irra turuu keetiif jazaa nama tawhiida qabatee argatta. Isaan immoo shirkii irra turuu isaaniitiif jazaa mushrikaa argatu. Inumaa wanti kana caale, jazaa mushrikaa gara shirkiitti waamu argatu. Sababni isaas, isaan shirkii hojjachuu itti fufuu waliin shirkii akka hojjatu ilmatti qabsaaâ€™an. Kanaafu, adabbii lamatu isaan irra jira:
1ffaa-Isaan lamaanu shirkii hojjachuu
2ffaa-adabbii gara shirkiitti waamu. Inumaa waamu qofaa mitii, akka ilmi shirkii hojjatu itti qabsaaâ€™an.[2]

[Yoo ati shirkii keessatti isaaniif tole jettee isaan hordofte, kaafirota keessaa taata. Akkuma mushrikoota biroo Guyyaa Murtii jazaa kufrii keeti Jahannam keessa yeroo hundaa turuun argatta. [4]]

Guduunfaa
âœ•Haadha abbaatti tola oolun karaa sadiin taâ€™a. Isaanis: **dubbiin, hojiidhaan fi qabeenyaan**. Dubbii gaarii isaanitti dubbatta, hojii gaarii isaaniif hojjatta, qabeenya yoo barbaadan isaaniif kennita.
âœ• Haadha abbaan Rabbiin ala wanta biraa gabbaruutti (waaqefachuutti) yoo ajajan gonkumaa isaaniif tole hin jedhin. Sababni isaas, haqni Khaaliqaa haqa haadha abbaa caala. Kanaafu, Rabbiin ala wanta biraa gabbaruun shirkii haqa Rabbiitiin walitti buâ€™uudha.
âœ•Haadha abbaan kaafirota yoo taâ€™an ilmi Rabbiin ala wanta biraa akka gabbaruuf (waaqefatuuf) karaa adda addaatin itti qabsaaâ€™u. Isaan keessaa: shirkiitti ajajuun, shirkii faarsun, isa kadhachuun, sodaachisuun, miidha isarra geessuuf dhaadachu fi kkf.
âœ•Kanaafu, namni kana keessatti isaaniif tole jechuu hin qabu. Isaaniif tole jedhee yoo isaan hordofe, Guyyaa Murtii adabbii kaafirotaa adabama. Innis Jahannami.

Kitaabbilee wabii

[1] Maâ€™aariju Tafakkuri-9/599
[2] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Al-Ankabuut-Ibn Useymiin, fuula 34
[3] Tafsiir Ibn Kasiir 3/446
[4] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi- 15/227

Date Created
July 18, 2020
Author
admin